

Södertörns högskolas remissvar gällande delbetänkandet Nästa steg? Förslag till stärkt minoritetspolitik Del 2 (SOU 2017:88)

Södertörns högskola vill börja med att konstatera att det behövs en förstärkt minoritets- och i synnerhet en förstärkt minoritetsspråkpolitik för att trygga ett språkbevarande för landets fem nationella minoritetsspråk. Högskolan menar att den taxonomi över faktorer som behöver tryggas för ett språkbevarande, som presenteras av Kenneth Hyltenstam och Christopher Stroud (*Språkbyte och språkbevarande: om samiskan och andra minoritetsspråk*. Lund: Studentlitteratur 1991), bör användas i detta arbete. På samhälls-, grupp- och individnivå finns sammantaget ca 20 övergripande faktorer av betydelse varav många kan brytas ned i ytterligare delfaktorer. En faktor som är speciellt viktig är skolan. Där tryggas språkkunskaperna på en högre kompetensnivå, genom att eleven lär sig förstå och producera ett kognitivt krävande språk. Under skoltiden och i skolan byggs även identiteten upp och en socialisation in i gruppen kan ske.

Kapitel 3

Betänkandet tar i kapitel 3 upp utökade tänkbare åtaganden i Sveriges minoritetspolitik enligt språkstadgans del III, artiklarna 8–13 (där (i) motsvarar den högsta nivån och (iv) den lägsta). Dessa artiklar har dock i grunden enbart relevans för tre av Sveriges minoritetsspråk; samiska, meänkieli och finska, eftersom enbart dessa har s k förvaltningsområden. Södertörns högskola anser att flera av de åtaganden som utredningen föreslår även bör inkludera territoriellt obundna minoritetsspråk, särskilt romani chib.

Artikel 8, Utbildning

Höjningen som föreslås gällande förskola välkomnas av Södertörns högskola. I betänkandet föreslås för grundskola, gymnasium och yrkesutbildning (punkterna b-d) en höjning av Sveriges åtagande till nivå (iii), d v s att minoritetsspråken blir en integrerad del av läroplanen. Högskolan ser positivt även på denna höjning, men anser samtidigt att nivå (ii) är rimlig för Sverige på längre sikt och att åtgärder bör sättas in för att den ska kunna uppnås.

Som kommentar kan nämnas att det i *SOU 2017:91 Nationella minoritetsspråk i skolan*, som nu är ute på remiss, bl a föreslås författningsändringar som skulle möjliggöra mer tvåspråkig undervisning för minoritetsspråkgrupperna jämfört med idag. Detta skulle motsvara nivå (ii). Där föreslås också att ett nytt skolämne skapas, "Nationellt minoritetsspråk", som även skulle inkludera romani chib och jiddisch. Detta är något Södertörns högskola ställer sig positiv till.

Gällande högskole- och universitetsnivån (punkt e), är det välkommet med en nivåhöjning från dagens svenska åtagande på nivå (iii) till nivå (ii), "att tillhandahålla resurser för studier av dessa språk som ämnen i universitetsutbildningen och den högre utbildningen". Detta torde dock redan vara förverkligat genom de uppdrag fem av Sveriges lärosäten har som rör detta, där Södertörns högskolas ansvar för romani chib är ett.

Artikel 10 Förvaltningsmyndigheter och samhällsservice

Högskolan anser att det är ett rimligt krav, att det ska vara möjligt att göra "framställningar" på de territoriellt bundna nationella minoritetsspråken för vissa samhällstjänster (punkt 10 3c). Detta trots att det kan komma att påverka vad som behöver beaktas i upphandlingen av dessa hos privata aktörer. Högskolan håller därmed inte med om slutsatsen i betänkandet, att ytterligare utredning skulle vara nödvändig.

Artikel 11 Massmedia

Högskolan instämmer i vikten av att 11 1g) genomförs, att stödja utbildning av personal i massmedia som använder landsdels- eller minoritetsspråk. Utredningen anser sig inte inom ramen för sitt uppdrag kunna ta ställning till saken, men framhåller att den är angelägen och bör ses över av regeringen. Södertörns högskola instämmer i detta.

Artikel 12 Kulturell verksamhet och kulturella inrättningar

I utredningens bedömning nämns en möjlighet att förtydliga Svenska institutets uppdrag att även utomlands föra fram de nationella minoritetsspråken som en integrerad del av Sverige. Högskolan ser positivt på det och även på att uppdraget enligt utredningen också bör inkludera romani chib och jiddisch. Högskolan anser att även svenska beskickningars uppdrag borde förtydligas på liknande sätt.

Även de andra höjningarna av Sveriges åtaganden enligt språkstadgan är välkomna. Dessa berör i vissa fall enbart höjning av åtagandena för meänkieli, d v s ett av de territoriella språken, till samma nivå som de övriga två.

Artikel 13 Ekonomiska och sociala förhållanden

Det finns även andra förbättringar som kan göras inom ramen för existerande regelverk. Sverigefinländarnas delegation för t ex fram en möjlighet att i högre grad "matcha" samman den språkkompetens som finns inom vårdsektorn med brukarnas behov, som kommentar på punkt 2c.

Kapitel 2

Gällande kapitel 2 om finlandssvenskarnas ställning i Sverige instämmer högskolan i utredningens bedömning i 2.4. Den gäller bl a att man i den svenska skolan bör undervisa om både sverigefinnar och finlandssvenskar i Sverige. Högskolan anser dock att det bör gälla inom såväl samhällskunskap som inom historieämnet.

En forskare vid högskolan (Barbro Allardt Ljunggren) har i ett särskilt yttrande till en del av betänkandet ställt sig frågande till utredningens slutsats att inte förorda att finlandssvenskar i Sverige ges nationell minoritetsställning. Utan att ta ställning i sak, konstaterar högskolan att de argument som framförs där visar på att utredningens ställningstagande kan ifrågasättas och att behov av ytterligare utredning föreligger.

Kapitel 4

I fråga om förbättrade data, d v s förbättrade beslutsunderlag, delar högskolan utredningens förslag om behovet av förbättringar och att vissa myndigheter, t ex Skolverket och Socialstyrelsen ges i uppdrag att genomföra detta. Högskolan delar även förslaget i det särskilda yttrandet av Allardt Ljunggren och Högnabba att SCB (och möjligen även andra myndigheter) kunde åläggas att skapa en obligatoriskt genererad bilaga som förklarar statistiken närmare.